

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (10-iyul, 2026-yil).– 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

“YOUTH/YOSHLIK” KONSEPTINING INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI

Xo'jamberdiyeva Gavhar Ilhom qizi

Qarshi davlat universiteti

mustaqil tadqiqotchisi

Email: gavhar0697@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada o'zbek va ingliz tillarida “yoshlik” konsepti leksik-semantik maydon asosida tahlil qilingan. Yoshlik har ikki tilda ham kuch-quvvat, imkoniyat va beparvolik davri sifatida talqin qilinsa-da, o'zbek tilida u ko'proq jamiyat va oilaviy qadriyatlar, ingliz tilida esa erkinlik va individual imkoniyatlar bilan bog'liq. Frazologik birliklar yoshlikning madaniy va lingvistik xususiyatlarini aks ettiradi. Natijalar madaniyatshunoslik va lingvistik tadqiqotlar uchun muhimdir.

Kalit so'zlar: yoshlik konsepti, leksik-semantik maydon, frazeologik birliklar, o'zbek tili, ingliz tili, madaniy xususiyatlar, lingvistik tahlil, semantik tahlil.

LEXICAL-SEMANTIC ANALYSIS OF THE CONCEPT “YOUTH” IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES

Khujamberdiyeva Gavhar Ilhom kizi

Denau Institute of Entrepreneurship and Pedagogy Teacher of the department

“Foreign Language and Literature upper courses”

Annotation. This article analyzes the concept of “youth” in Uzbek and English based on the lexicosemantic field. In both languages, youth is interpreted as a period of vitality, opportunity, and recklessness; however, in Uzbek, it is more closely related to societal and family values, while in English, it is associated with freedom and individual opportunities. Phraseological units reflect the cultural and linguistic characteristics of youth. The findings are important for cultural studies and linguistic research.

Keywords: youth concept, lexico-semantic field, phraseological units, Uzbek language, English language, cultural characteristics, linguistic analysis, semantic analysis.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ymdif-y2026v2i13/n13>

KIRISH

Konseptning “yosh” maydonini modellashtirishni leksiko-semantik maydon birliklari, ya'ni leksiko-semantik maydonni tashkil etuvchi lug'aviy birliklarni ko'rib chiqishdan boshlash kerak. Avvalo, mavjud lug'aviy birliklar iyerarxiyasida eng yuqori o'rinni egallovchi asosiy tushunchani aniqlaymiz — leksiko-semantik maydon yoki boshqacha aytganda, semantik maydon[9]. Bunday maydon doirasida turli so'z turkumlari so'zlari supersema asosida birlashadi. Masalan, *young*, *to age*, *an adult* kabi leksik birliklar “yosh” supersemasi atrofida tashkil etilgan leksikadir. Leksiko-semantik maydon tematik yoki leksiko-tematik guruhlarni shakllantiradi, ularga umumiy arxisemaga ega bo'lgan turli so'z turkumlariga oid birliklar kiradi. Masalan, *old*, *an elderly person*, *to age* birliklari “qarilik” tematik guruhini tashkil etadi. Tematik guruhlarga kiruvchi so'zlar ildiz uyalariga yoki radiksallarga tartiblangan bo'lishi mumkin. Bular umumiy gipersemaga ega bo'lgan va eksplikatori sifatida xizmat qiladigan turli so'z turkumlariga oid so'zlarning birlashmalaridir (masalan, *old*, *oldness*, *oldish*, *olden*).

Ingliz tili izohli lug'atlarida *youth* leksikasi bir necha ma'noda talqin qilinadi. Bir tomondan, u "bolalik va kattalik orasidagi davrni" (*the period between childhood and manhood*) anglatadi, boshqa tomondan esa, ushbu tushuncha mazmuni o'rta yoshgacha bo'lgan vaqt oralig'ini qamrab oladi (*the period up to middle age*). Shu sababli, ingliz tili izohli lug'atlarining maqolalarida *youth* konsepti mazmuniga yo o'smirlik yoshini, yoki bolalik va o'smirlik bosqichlarini kiritish mumkin. Agar konsept qatnashgan birliklarning sinonimik lug'atlardagi ifodalanishini ko'rib chiqadigan bo'lsak, bu yerda ham *youth* konseptini aks ettiruvchi birliklar bilan bir qatorda, *teens* va *childhood* konseptlarini aks ettiruvchi birliklar mavjudligini kuzatish mumkin.

Yoshlik konsepti har ikki tilda ham madaniy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan asosiy tushunchalardan biridir. Frazelogik birliklar bu konseptni aks ettirishda muhim vosita hisoblanadi, chunki ular xalqlarning dunyoqarashi, hayotiy tajribasi va madaniy xususiyatlarini ifodalaydi. O'zbek va ingliz tillarida yoshlik konseptiga tegishli frazeologik birliklar ma'nosiga, tarkibiga va qo'llanish xususiyatlariga ko'ra o'xshashlik va farqlarga ega.

1. Yoshlik konseptining ifodalanishi. O'zbek tili frazeologizmlarida yoshlik go'zallik, kuch-quvvat va hayotiy kuchning eng yuqori davri sifatida talqin etiladi. Masalan: *Yoshlik — g'uncha gullagan bahor*: yoshlikni bahorning gullash davri bilan taqqoslash, uning go'zallik va qisqa muddatlilik xususiyatlarini aks ettiradi[10]. *Yoshlik — beparvolik davri*: yoshlik beparvo va shiddatli hayot kechirish bilan bog'lanadi. Ingliz tilida yoshlikning asosiy qirralari hayotiy quvonch, befarqlik va imkoniyatlar bilan ifodalanadi. Masalan: *In the bloom of youth*: yoshlikning go'zal va quvvatli davri. *Youth is wasted on the young*: yoshlikning qiymati uni boshdan kechirayotgan paytda yetarlicha qadrlanmasligi haqidagi falsafiy fikr.

2. Leksik-semantik jihatlar

Frazelogizmlar ma'nosini tahlil qilishda ularning mazmuniy va semantik jihatlari muhim o'rin tutadi: O'zbek tilida yoshlik aksariyat hollarda umid va istiqbol bilan bog'lanadi, biroq qisqa muddatlilik mazmuni ham seziladi. Ingliz tilida yoshlik frazeologizmlarida odatda yengil hayot, tajribasizlik yoki yoshlikning kutilmagan imkoniyatlari ta'kidlanadi. Har ikki tilda ham yoshlik bilan bog'liq frazeologizmlar ko'pincha she'riy nutqda, madaniy izohlar va pedagogik nutqda uchraydi. Misol uchun: O'zbek tilida *yoshlik orzu-umidlarga boy davr* yoki *qarilik — yoshlikning soyasi* kabi iboralar xalq donoligida keng qo'llaniladi. Ingliz tilida *The vigor of youth* yoki *To be young at heart* kabi iboralar ko'pincha motivatsion va poetik nutqda uchraydi.

3. Madaniy va lingvistik farqlar. O'zbek tilida yoshlik konsepti oilaviy qadriyatlar, mehnatga bo'lgan munosabat va jamiyatdagi o'rinni topish bilan bog'liq frazeologizmlar orqali ifodalanadi. Masalan: *Yoshlikda ekaningni qarilikda o'rasan*. Ingliz tilida esa yoshlikning individual erkinlik, imkoniyatlarni qo'lga kiritish va dunyoni kashf qilish davri sifatida ifodalanishi seziladi. Masalan: *Make hay while the sun shines* (qulay imkoniyatlardan yoshligida foydalan).

XULOSA

Yoshlik konsepti o'zbek va ingliz tillarida madaniy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan umumiy, ammo turlicha talqin qilinadigan tushunchadir. Leksiko-semantik maydon tahlilidan kelib chiqib, har ikki tilda yoshlik kuch-quvvat, imkoniyat va beparvolik davri sifatida ifodalanadi. Ammo bu tushuncha har bir til va madaniyatning o'ziga xos jihatlaridan kelib chiqib o'ziga xos mazmunga ega bo'ladi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Khujamberdiyeva G. EXPLORING CONCEPTS AND TYPES OF CONCEPTS IN MODERN LINGUISTICS //TAMADDUN NURI JURNALI. – 2024. – T. 5. – №. 56. – C. 192-194.
2. Minsky, M. A framework for representing knowledge // P.H. Winston (ed.). The psychology of computer vision. - New York, etc.: McGraw-Hill, 1975.-pp 211-277.
3. Pollock, L.A. Forgotten Children: Parent-child relations from 1500 to 1900. - Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1989. - 262 p.
4. Rosch, E.H. Cognitive representation of semantic categories// Journal of Experimental Psychology 104(3), 1975 -p. 192-233.
5. Sommerville, C.J. The Rise and Fall of Childhood. Beverly Hills, 1982.-467p.
6. The History of Childhood. Ed. By De Mause. N.Y., 1974.-678 p.
7. Werzbitcka, A. "Lexicography and conceptual analysis" Ann Arbor.1985.-368p.
8. Werzbitcka, A. Semantics, culture and cognition: universal human concepts in culture-specific configurations. - New York: Oxford University Press, 1992.-488 p.
9. Плужникова Т.И. Ассоциативно-тематические группы как элемент языковой картины мира// Национально-культурный компонент в тексте и языке. Материалы 2-й Международной научной конференции. Минск: БГУ, 1999, с. 165-169.
10. Jackendoff R. Semantics and cognition. Cambridge: MIT Press, 1993, - p 23

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, 10-iyul

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (iyul, 2026-yil). – 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.